

УДК 378.14

Осадча Катерина Петрівна

доцент, кандидат педагогічних наук

Мелітопольський державний педагогічний університет

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ

ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ЯК ТЬЮТОРА

Вступ. Сучасний освітній процес, на який впливають інформатизація та глобалізація суспільства, вимагає ефективних підходів до професійної підготовки педагогів. Адже особистість педагога була і залишається вагомою в усі періоди розвитку людської цивілізації. Одним зі шляхів оновлення змісту української освіти, узгодження його із сучасними потребами суспільства, інтеграції до світового освітнього простору є орієнтація навчальних програм підготовки педагогів на компетентнісний підхід та створення ефективних механізмів його запровадження.

Нині запити суспільства призводять до розширення ролі учителя як педагога-організатора навчальної діяльності, педагога-вихователя, педагога-наставника до виконання таких ролей як тьютор, модератор, фасилітатор. У наслідок чого змінюється сутність поняття професіоналізму педагога: від розуміння його як «досконалого, творчого виконання вчителем професійних функцій на рівні мистецтва» (О.Г. Мороз) до осмислення як гнучкого і доцільного використання всього широкого діапазону професійних ролей (А. Кашеварова).

Нині тьюторство органічно доповнює існуючу традиційну педагогічну практику, постаючи як нова освітня послуга відповідно до запитів сучасної економічної ситуації, викликів суспільства і професійного світу. Тьюторство допомагає знайти учню підстави для вибору власної освітньої траєкторії навчання, зібрати свою систему освітніх цілей і прагнень, рухатися в просторі швидкозмінних вимог, орієнтуватися у великому обсязі знань та інформації.

Формулювання мети статті та завдань. Зважаючи на те, що необхідною складовою професіоналізму педагога є професійна компетентність [2], доцільно звернути увагу на тьюторську компетентність педагога, проаналізувавши як це поняття висвітлюється у сучасній педагогічній теорії.

Виклад основного матеріалу статті. Міжнародні організації (ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ, ПРООН, Рада Європи, Організація європейського співробітництва та розвитку, Міжнародний департамент стандартів) останніми десятиліттями вивчають проблеми, що пов'язані з появою компетентнісно-орієнтованої освіти. На думку сучасних педагогів, саме набуття життєво важливих компетентностей може дати людині можливості орієнтуватись у сучасному суспільстві, інформаційному просторі, швидкоплинному розвитку ринку праці, подальшому здобутті освіти [6, с. 6]. Філософія компетентнісного підходу стосовно сучасного освітнього процесу, як зазначає С.Ф. Клепко, є ширшою від відомого підходу формування знань-умінь-навичок, оскільки останні не інтегруються в певні цілісні результати, якими є культури, технології, метапрограми, стратегії діяльності [4, с. 4].

У педагогічних дослідженнях професійна компетентність педагога розуміється як: складна багаторівнева стійка структура його психічних рис, що формується внаслідок інтеграції досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, значущих для викладача особистісних якостей і має окреслені суттєві ознаки (мобільність, гнучкість і критичність мислення) (С.О. Демченко); складне, інтегративне утворення, в якому розкривається сукупність його знань, умінь, досвіду, мотивації та особистісних якостей, зумовлюється готовність до активного виконання педагогічної діяльності (Н.М. Мурована). Також немає єдиної думки до визначення поняття «тьюторська компетентність», крім того у науковій літературі навіть зустрічаються різні синонімічні назви: «професійна компетентність тьютора», «компетентність майбутнього тьютора», «компетентність тьютора».

У широкому колі наукових досліджень ми виокремили різні тлумачення цього поняття. Зокрема С.Г. Ніжнік та В.М. Ранніх «професійну компетентність

тьютора» визначають як сукупність професійно-особистісних характеристик педагога, в якій відбивається досягнутий рівень вміння застосовувати e-learning-технології в навчанні, що розкриваються в його здатності і готовності використовувати сучасні технології при здійсненні педагогічної діяльності [7, 146].

В.О. Адольф та Н.В. Пилипчевська під тьюторською компетентністю розуміють здатність і готовність майбутнього педагога організувати відкритий простір для професійного, особистісного та життєвого самовизначення учнів і здійснювати спеціалізовану діяльність з побудови, проектування, супроводу індивідуальних освітніх програм [1, с. 165].

На думку М.В. Іващенко професійну компетентність тьютора доцільно розглядати як сукупність таких складових: педагогічна компетентність; володіння сучасними продуктивними технологіями навчання (навчання в співробітництві, метод проектів, розвиток критичного мислення через читання та писання, різнорівневе навчання, модульне навчання), прийомами особистісно-орієнтованої педагогічної технології, креативністю та комунікабельністю; компетентність у сфері андрагогіки; інформаційна компетентність [3].

Ми дотримуємося позиції низки дослідників (Т.М. Ковальова, Є.І. Кобища, С.Ю. Попова, А.А. Геров, М.Ю. Череділіна), які зауважують, що термін «тьюторська компетентність» характеризує педагога як працівника особливої сфери, що діє в рамках відкритого освітнього простору і розуміється як готовність і здатність педагога здійснювати індивідуалізацію освітнього процесу шляхом підтримки та супроводу пізнавального інтересу через створення умов для побудови індивідуальних освітніх програм учнів. У структуру тьюторської компетентності, на думку цих дослідників, входять аналітична, проектна, конструктивна, ресурсно-інструментальна, контрольна-прогностична компетенції [5, с. 237].

Висновки. Отже, компетентнісний підхід до формування професіоналізму майбутнього вчителя як тьютора передбачає окреслення

поняття «тьюторська компетентність». Проведений аналіз цього поняття засвідчив неоднозначність його тлумаченням сучасними дослідниками, що вимагає подальшого вивчення цього питання на основі проведення контент-аналізу.

Література

1. Адольф В.А. Тьюторская деятельность как механизм реализации ФГОС / В.А. Адольф, Н.В. Пилипчевская // Высшее образование в России. – 2012. – №11. – С.164-166.
2. Дружилов С.А. Профессиональная компетентность и профессионализм педагога: психологический подход // Сибирь. Философия. Образование. – 2005. – №8. – С.26-44. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://drusa-nvkz.narod.ru/Pedagog-Sib.html>.
3. Іващенко М.В. Мультимедійні засоби формування компетентності майбутнього тьютора / М.В. Іващенко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: Науковий журнал Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка. – 2009. – № 1. – С. 203-210.
4. Клепко С.Ф. Компетентезація освіти: обмеження і перспективи / С.Ф. Клепко // ПостМетодика. – Полтава: ПП „Інарт”, 2005. – № 2 (60). – С. 2-9.
5. Ковалева Т. М.. Профессия «тьютор» / Т. М. Ковалева, Е.И. Кобыща, С.Ю. Попова (Смолик), А.А. Теров, М.Ю. Чередилина. – М.-Тверь: «СФК-офис». – 246 с.
6. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 112 с.
7. Нижник С.Г. Формирование профессиональной компетентности преподавателя вуза как тьюторской функции дистанционного обучения / С.Г. Нижник, В.Н. Ранних // Известия ТулГУ. Гуманитарные науки. 2014. – №4-2 – С.144-150.